

УДК 7.027:738.1]:069.5(477-25)

Корусь Олена Павлівна

аспірантка,
Інститут мистецтвознавства, етнології
фольклористики ім. М. Т. Рильського,
старший науковий співробітник,
Національний музей
"Київська картинна галерея"
(Київ, Україна)
ritanat79@gmail.com

Korus' Olena

Postgraduate,
Rylsky Institute for Art Studies, Folklore and Ethnology,
Senior research fellow,
National Museum 'Kyiv picture gallery'
(Kyiv, Ukraine)

**ТВОРИ КИЇВСЬКОЇ СКУЛЬПТОРКИ-ФАРФОРИСТКИ ОКСАНИ ЖНИКРУП У КОЛЕКЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА**

**OKSANA ZHNYKRUP, THE PORCELAIN SCULPTOR'S WORKS AT THE COLLECTION OF NATIONAL
MUSEUM OF UKRAINIAN FOLK DECORATIVE ART**

Анотація

Завданням дослідження стало вивчення творів (уточнення атрибуції, укладання наукового каталогу) скульпторки-фарфористки Київського експериментального кераміко-художнього заводу Оксани Жникруп у зібранні Національного музею українського народного декоративного мистецтва. На основі архівних джерел встановлено нові факти стосовно створення цих робіт, скориговано назви та датування. До наукового обігу введено архівні джерела, які раніше не потрапляли до уваги дослідників. Подальше студювання творів О. Жникруп у музейних та приватних колекціях дозволить повніше представити творчість художниці й матиме практичне значення для ідентифікації її робіт.

Ключові слова: Оксана Жникруп, Баранівський фарфоровий завод, Київський експериментальний кераміко-художній завод, КЕКХЗ, скульптура, фарфор, мала пластика.

Summary

The aim of this paper is to study the works (refine attribution, compile a catalogue) of an individual author – Kyiv Experimental Ceramic Art Factory's porcelain sculptor Oksana Zhnykrup – from one of the main Ukrainian museum's collection – National museum of Ukrainian folk decorative art. On the basis of archival sources new facts about creation of her works have been established, their names and dating have been adjusted. New archival sources have been introduced. Further study of the mentioned author's works from the museum's and private collections would give the possibility to present the artist's work more fully and would have practical importance for identification of her works.

Key words: Oksana Zhnykrup, Baranovka Porcelain Factory, Kyiv Experimental Ceramic Art Factory's porcelain, KECAF, sculpture, porcelain, figurines.

Творчість скульпторки Київського експериментального кераміко-художнього заводу (далі – КЕКХЗ) Оксани Леонтіївни Жникруп (1931–1993) нині досліджена фрагментарно (Рис. 1). Її роботи, що зберігаються в музейних колекціях, належним чином не вивчені. В музейній документації, фаховій літературі та в обговореннях творів художниці на інтернет-порталах є неточності щодо назв та датування її творів: іноді їх авторство приписують чоловіку майстрині – скульптору КЕКХЗ В. Щербині, або, навпаки, його твори – О. Жникруп.

Єдиним способом виправити ситуацію є вивчення доробку скульпторки із залученням інформації з

архівів Головного управління тресту “Укрфарфорфаянс”¹, у підпорядкуванні якого був завод, де О. Жникруп працювала.

Коротка біографія скульпторки вміщена в енциклопедичних довідниках, зокрема в “Художниках України”². Огляду її творчості присвячена дипломна робота Л. Кисельової³ та вступна стаття до комплекту листівок, написана заступником директора з наукової роботи Національного музею українського народного декоративного мистецтва (далі – НМУНДМ) Л. Білоус⁴. Відомості про життєвий та творчий шлях художниці містяться в монографії О. Школьної⁵. Проте інформація, наведена в зазначених джерелах, потребує уточнення із залученням документів, які досі не потрапляли у поле зору дослідників.

Актуальність пропонованого матеріалу полягає в тому, що творчий доробок О. Жникруп у музейних зібраннях України ще не досліджений та не систематизований. Ніхто з дослідників задля виправлення розбіжностей досі не порівняв відомості, які містяться в літературі, з інформацією з архівних документів.

Метою даної статті є систематизація інформації про скульптурні твори О. Жникруп, які зберігаються в НМУНДМ, уточнення їх атрибуції та датування, укладання наукового каталогу. Віднайдені архівні дані оприлюднюються вперше.

НМУНДМ має найбільше в Україні зібрання творів декоративного мистецтва, зокрема вітчизняного художнього фарфору XVIII–XXI ст. Численну добірку становить мала фарфорова пластика другої пол. XX ст., високий рівень розвитку якої засвідчують твори провідних митців галузі: В. Щербини, О. Жникруп, В. Трегубової, О. Рапай, С. Голембовської.

Твори О. Жникруп добре відомі знавцям українського фарфору та колекціонерам, вони зберігаються у провідних музейних зібраннях України та закордоном.

Творчий шлях скульпторки був пов’язаний з Баранівським фарфоровим заводом (далі – БФЗ) та КЕКХЗ. На останньому не лише виготовляли сувенірно-подарункову фарфорову продукцію, він ще був творчою лабораторією, де розроблялися художні зразки для підприємств тресту “Укрфарфорфаянс”. Скульптури О. Жникруп тиражував Полонський завод художньої кераміки, Городницький, Довбиський, Коростенський фарфорові заводи, Слов’янський керамічний комбінат, а також Ризький фарфоровий завод (Латвія).

Творча кар’єра О. Жникруп, яка присвятила створенню фарфору 35 років життя, розпочалася в 1952 р. на БФЗ, де скульпторка працювала до 1954 р. Тут вона ознайомилася з можливостями фарфору як пластичного матеріалу, навчилася законам створення скульптури.

За роки праці на КЕКХЗ (1955–1987) О. Жникруп створила понад сотню скульптурних творів, сувенірних мініатюр та малюнків деколів. Художниця також виконувала розписи творів інших скульпторів заводу.

У малій фарфоровій пластичці майстрині знайшли відображення народні та літературні казки, сценічні мистецтва (балет і цирк), епізоди радянської історії та сцени із сучасного повсякденного життя.

У зібранні НМУНДМ зберігається колекція виготовлених у 1954–1986 рр. на БФЗ та КЕКХЗ творів малої фарфорової пластики О. Жникруп, започаткована 1957 р., коли у авторки було придбано її скульптуру “Чоловічок з нігтик” (Рис. 2). Цей твір представляє ранній етап творчості фарфористки на БФЗ, де вона створила понад два десятки робіт, одна з яких – “Чоловічок з нігтик” у авторському виконанні – увійшла до колекції НМУНДМ.

За підписом олівцем на дні модель скульптури датується 1956 р.⁶ і в музейній документації зазначена як виріб КЕКХЗ. Проте, як свідчать архівні документи, цю скульптуру затвердили на засіданні художньої ради Республіканського тресту “Укрфарфорфаянс” у травні 1954 р. як твір БФЗ. Тоді ж було вирішено тиражувати її не в розписі, а в бісквіті⁷.

Ця інформація, виявлена в архівних джерелах, дозволяє конкретизувати дату створення роботи – 1954 р.,

1 Зберігаються в Центральному державному архіві вищих органів України (далі – ЦДАВО України).

2 Художники України. Енциклопедичний довідник. Випуск перший. – К., 2006. – 239 с.

3 Киселева Л. Творчество О. Л. Жникруп. Дипломная работа студентки Киевского художественного института // Архів НАОМА. – Ф. Р–622. – Оп. 3. – Спр. 297. – 36 с.

4 Мастера украинской фарфоровой пластики. Оксана Жникруп. Комплект открыток. – К., 2008.

5 Школьна О. В. Київський художній фарфор XX ст. – К., 2011. – 400 с.

6 Накреслення літер у підписі збігається зі зразками сигнатур на авторських скульптурах О. Жникруп. Те, що скульптура підписана олівцем, імовірно, свідчить про виконання напису перед передачею до музею. За нашими спостереженнями, художники не завжди пам’ятають точну дату створення своїх робіт, тому не дивно, що тут закралася помилка.

7 ЦДАВО України. – Ф. Р–4 988. – Оп. 1. – Спр. 347. – Арк. 10.

і припустити, що могли зберегтися кілька її аналогічних екземплярів, оскільки зазвичай першу відливку нової скульптури для затвердження на художній раді робили в 5 примірниках. Зазначений твір із заводською маркою БФЗ поки що не виявлений; не відомий він і під маркою КЕКХЗ.

Реалізм моделювання та розпису скульптури "Чоловічок з нігтик" співзвучні тематиці поеми М. Некрасова "Селянські діти", за мотивами якої вона створена. Це – єдина скульптура О. Жникруп у колекції музею, яка без узагальнення та стилізації передає натуру.

Наступні надходження до музею творів скульпторки пов'язані з комплектацією збірки виробами КЕКХЗ. Так, у 1962 р. Міністерство культури УРСР та музей закупили на заводі відзначені на міжнародних і всесоюзних виставках скульптури "Дебют" та "Матрьошка". В 1970-х рр. музейне зібрання поповнилося роботами О. Жникруп, переданими Дирекцією художніх виставок України (диптих "Лікнеп"; скульптура "Вишивальниця"). Твори фарфористки також дарували музею приватні особи (наприклад, художниця-керамістка О. Грудзинська, яка передала до музею скульптуру "Пастушка і сажотрус") або були передані за постановою райсуду.

Нині зібрання творів О. Жникруп в НМУНДМ складається з 11 робіт, деякі з яких виготовлені разом із В. Щербиною⁸. Це переважно масово-тиражовані скульптури і скульптурні композиції на теми літератури (повісті М. Гоголя "Травнева ніч" (у співавторстві з В. Щербиною), поезії Т. Шевченка "Така її доля"⁹ (трапляються також назви "Сумна"¹⁰ або "Сумна дівчина"), казки Г.-Х. Андерсена "Пастушка і сажотрус"), театру ("Перед виставою"), окремих балетних спектаклів.

Зокрема, парна композиція "Адажіо" (у співавторстві із В. Щербиною) присвячена балету С. Прокоф'єва "Ромео и Джульєтта". В картотечі НМУНДМ ця скульптура за заводською маркою датована 1955–1959 рр., проте ми можемо конкретизувати дату її створення: 1955 р. У лютому 1956 р. художня рада затвердила цей твір для виробництва¹¹.

Створенню цієї композиції передувала така історія. Щоб довести, що українські майстри за професійним рівнем не поступаються знаним у всьому світі німецьким фарфористам (їхні вироби надходили зі Східної Німеччини й були добре відомі в СРСР), керівництво Головного управління "Укрфарфорфаянсу" замовило О. Жникруп і В. Щербині композицію на балетну тему. При цьому пачку балерини треба було виготовити за німецькими аналогами: із глазуrowаного фарфором справжнього мережива.

У скульптурі "Адажіо" художники продемонстрували бездоганне виконання цього складного технологічного завдання, врівноваживши у просторі розподіл мас кінцівок фігур танцівників з опорою на три точки. На примірнику скульптури для замовника пачка була зроблена з мережива, а для масового виробництва відливалася з фарфору. Скульптуру було рекомендовано для виготовлення як сувенірно-подарунковий виріб до Фестивалю молоді УРСР 1957 р.

Прикладом заводської сувенірної продукції, яка з успіхом експонувалася в кін. 1950-х – на поч. 1960-х рр. на міжнародних виставках-ярмарках (у Марселі, Будапешті, Багдаді, Токіо, Бухаресті, Аддис-Абебі) та виготовлялась на експорт, є грайлива статуетка "Матрьошка", датою створення якої в музейній картотечі зазначено 1960 р. Так само вона датована й у каталозі виставки "Радянська Україна"¹².

Зважаючи на те, що в червні 1959 р. цю статуетку затвердили на засіданні художньої ради Республіканського тресту "Укрфарфорфаянс"¹³ і того ж року експонували на міжнародній виставці-ярмарку в Марселі (Франція)¹⁴, ми можемо конкретизувати її датування.

Ще одна скульптура (інв. № ФР-4 956), зазначена в музейній картотечі як "Дівчина", з приблизним датуванням 1960-ті рр., була створена за мотивами поеми Т. Шевченка "Катерина" до Республіканської ювілейної шевченківської виставки 1964 р. Розроблений О. Жникруп образ Катерини, яка замислилися над своєю тяжкою долею, перегукується з однойменним шевченківським живописним полотном 1842 р.

8 Щербина Владислав Іванович (1926–2017) – скульптор-фарфорист, випускник Одеського художнього училища ім. Б. Грекова (1950). Працював на Городницькому заводі (1950–1951), БФЗ (1951–1954) та головним художником КЕКХЗ (1954–1988). У 2007–2016 рр. разом із художницею М. Антроповою створював авторський фарфор.

9 З такою назвою скульптура експонувалася на ювілейній виставці (див.: Ювілейна художня виставка, присвячена 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Каталог. – К., 1964. – С. 243).

10 Так скульптуру названо в особовій справі члена НСХУ О. Жникруп (див.: Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ України). – Ф. 796. – Оп. 2. – Спр. 10. – С. 25).

11 ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 441. – С. 2.

12 Художня виставка "Радянська Україна". Народне декоративне мистецтво. Каталог. – К., 1963. – С. 149.

13 ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 148. – Арк. 45.

14 ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 148. – Арк. 41.

На конкурсі фарфорових виробів за мотивами творів Т. Г. Шевченка в межах згаданої ювілейної виставки до 150-річчя від дня народження поета скульптура О. Жникруп, що експонувалася під назвою "Така її доля", була відзначена II-ю премією. Як твір, що презентує національну культуру, її представляли на міжнародних виставках-ярмарках 1964–1965 рр. у Чикаго, Загребі, Лейпцигу, Салоніках. Під назвою "Сумна дівчина" вона була впроваджена заводом у масове виробництво та згадується О. Чарновським¹⁵.

До творів, що презентували українську культуру за кордоном і випускалися масовим тиражем як національні сувеніри, можна віднести й такі скульптури з колекції НМУНДМ, як "Вишивальниця" та "Травнева ніч" (автор моделі В. Щербина, розпису – О. Жникруп).

Авторський варіант скульптури "Вишивальниця"¹⁶ (Рис. 4), ймовірно, є тим самим, що експонувався на I-й Всесоюзній виставці скульптури малих форм¹⁷ і був придбаний для музейного фонду. Від тиражованих зразків він відрізняється ретельнішим розписом обличчя та відкритих частин тіла, а також розписом керсетки дівчини чорними цятками, яка в тиражованому варіанті суцільно вкрита матовою фарбою.

В музейному зібранні представлений і авторський варіант скульптури "Дебют" (Рис. 3) (яка серійно випускалася КЕКХЗ та Городницьким фарфоровим заводом), створеної для експонування на всесоюзних і міжнародних (1963) виставках. Завдяки бездоганній пластиці, застосуванню мінімуму виражальних засобів та, водночас, їх красномовності у відтворенні зворушливого образу скульптура "Дебют" стала візитівкою творчості О. Жникруп та української малої фарфорової пластики 1960-х рр. Авторка добре стилізувала форму, зробивши акцент на силуеті, сором'язливій позі молодої акторки та її внутрішньому стані – тихій радості, що переполює дівчину після першого вдалого виступу.

Авторські екземпляри скульптур завжди були гордістю музейної колекції. До таких робіт належать парні скульптури "Лікнеп" (скорочено від "ліквідація неписьменності") на тему радянської історії 1920–1930-х рр. О. Жникруп узагальнила форми персонажів, використала декоративні можливості фарфору (його плавність, обтічність) для створення гармонійних образів. Диптих "Лікнеп" є свідченням того, як за 20 років роботи з фарфором зросла майстерність художниці, її вміння пластично втілити сюжет та виразити певну суспільно важливу ідею при побудові об'ємно-просторової композиції, використовуючи властивості робочого матеріалу.

Парні композиції "Пастушка і сажотрус" та "Перед виставою" представляють пізній період творчості фарфористки. Вони зроблені під враженням від творчого відрядження на фарфорові заводи Німеччини, зокрема – відомий завод у Майсені, що став колицкою європейського художнього фарфору. Вплив західноєвропейської пластики відчувається у витонченості форм цих робіт, граціозності постанов персонажів, певному відтінку галантності та кокетливості, вишуканій пастельній кольоровій гамі.

Наприкінці слід зазначити, що скульптура "Дівчина з вазою" ("Художниця-керамістка", БФЗ, 1957–1962), яка в картотеці НМУНДМ (інв. № ФР–5 692) на основі взятої з книги¹⁸ помилкової атрибуції позначена як твір О. Жникруп, насправді не є її роботою. Згідно із документом тресту "Укрфарфорфаянс", її вже було упроваджено у виробництво, коли художниця прийшла працювати на БФЗ¹⁹.

Резюмуючи, можна зазначити, що досліджена колекція творів із зібрання НМУНДМ дає певне уявлення про творчість Оксани Жникруп, визнаної української скульпторки-фарфористки. На прикладі десятка її робіт простежується розвиток індивідуального стилю митця від натуралістичного моделювання форми та розпису в 1950-ті рр. до мінімалістичної стилізації в 1960-ті рр., від цілісної узагальненості в 1970-ті рр. до витонченої декоративності в 1980-х рр. Усі згадані твори, безумовно, становлять золотий фонд української фарфорової пластики ХХ ст.

У статті спростовано атрибуцію одного твору, помилково віднесеного до авторства О. Жникруп, уточнено назву однієї та датування чотирьох її робіт, що знаходяться на постійному зберіганні в НМУНДМ, окреслено обставини створення деяких з них, укладено їх науковий каталог, який налічує 11 предметів. В подальшому необхідно дослідити твори О. Жникруп в інших музейних збірках України. Матеріал може бути використано для атрибуції творів художниці музейними фахівцями та приватними колекціонерами.

15 Чарновський О. Фарфор // Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969. – С. 117.

16 Трапляється і назва "Рушничок" (див.: Пластика малых форм. Фарфор (комплект открыток). – К., 1976).

17 Скульптура малых форм: первая всесоюзная выставка: каталог. – М., 1972. – С. 11.

18 Дуденко С. И., Никифорова И. А., Дуденко Т. В. Украинский художественный фарфор советского периода. – Харьков, 2008. – С. 13.

19 ЦДАВО України. – Ф. Р–4 988. – Оп. 1. – Спр. 274. – Арк. 6.

Каталог творів скульпторки-фарфористки Оксани Жникруп у НМУНДМ

1. Скульптура "Чоловічок з нігтик". 1954 р. Інв. № ФР-4 957. БФЗ. Фарфор, литво, фрагментарне тонування, надглазурний розпис. Вис. 17 см. На дні напис простим олівцем: "Жникруп О. / 1956 г.". Придбана у авторки в 1957 р.
2. Скульптура "Адажіо" (спільно із В. Щербиною). 1955 р. Інв. № ФР-5 515. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис, тонування, позолота. Вис. 24,5 см. Марка кругла. Закуплена музеєм у 1990 р.
3. Скульптура "Матрьошка". 1959 р. Інв. № ФР-4 954. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис. Вис. 16,5 см. Марка синя кругла. Закуплена Міністерством культури УРСР на КЕКХЗ в 1962 р.
4. Скульптура "Дебют". 1960 р. Інв. № ФР-4 955. КЕКХЗ. Фарфор, литво, фрагментарне тонування, надглазурний розпис, позолота. Вис. 25,5 см. Марка синя кругла. На дні авторський підпис червоним кольором: "Жникруп О. / Киев 60 г.". Закуплена Міністерством культури УРСР на КЕКХЗ в 1962 р.
5. Скульптура "Така її доля". 1964 р. Інв. № ФР-4 956. КЕКХЗ. Фарфор, литво, фрагментарне тонування, надглазурний розпис. Вис. 27 см. Марка синя "книжка" (експортна). Надійшла згідно з наказом по музею в 1979 р.
6. Скульптура "Травнева ніч" (форма В. Щербини, розпис О. Жникруп). 1964 р. Інв. № ФР-5 515. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис, тонування, позолота. Вис. 19 см. Марка червона "книжка". Надійшла згідно з наказом по музею у 1979 р.
7. Скульптура "Вишивальниця". 1971 р. Інв. № ФР-4 100. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис. Вис. 18 см. На дні авторський підпис червоним кольором: "Жникруп О. / Киев 1971 г.". Закуплена Міністерством культури УРСР в 1972 р.
8. Скульптура "Вчителька" (зі скульптурного диптиху "Лікнеп"). 1972 р. Інв. № ФР-4 952. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис. Вис. 22 см. На дні авторський підпис червоним кольором: "Жникруп О. / 1972 г.". Передана Дирекцією художніх виставок України в 1974 р.
9. Скульптура "Учні" (зі скульптурного диптиху "Лікнеп"). 1972 р. Інв. № ФР-4 953. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис. Вис. 16,5 см. На дні авторський підпис сірим кольором: "Жникруп О. / 1972 г.". Передана Дирекцією художніх виставок України в 1974 р.
10. Скульптура "Пастушка і сажотрус". 1978 р. Інв. № ФР-5 735. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис, позолота. Вис. 31,7 см. Марка "К" і знак якості СРСР. Надійшла в дар від Грудзинської О. А.
11. Скульптура "Перед виставою". 1986 р. Інв. № ФР-5 846. КЕКХЗ. Фарфор, литво, надглазурний розпис, позолота. Вис. 29,7 см. Марка "К". Надійшла згідно з постановою райсуду.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дуденко С., Никифорова А., Дуденко Т. Украинский художественный фарфор советского периода. – Харьков: Золотые страницы, 2008. – 200 с.: ил.
2. Киселева Л. Творчество О. Л. Жникруп. Дипломная работа студентки Киевского художественного института // Архів НАОМА. – Ф. Р-622. – Оп. 3. – Спр. 297. – На 36 арк.
3. Мастера украинской фарфоровой пластики. Оксана Жникруп. Комплект [из 30-ти] открыток / Текст Л. Белоус, составление О. Манштейн. – Киев: Интертехнология, 2008.
4. Пластика малых форм. Фарфор (комплект [из 15-ти] открыток) // Составитель и автор текста В. Щербак. – Київ: Мистецтво, 1976.
5. Скульптура малых форм: Первая всесоюзная выставка: каталог / Союз художников СССР. – Москва: Советский художник, 1972. – 21 с.: ил.
6. Художники України. Енциклопедичний довідник, випуск перший / Академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва. – Київ: Интертехнология, 2006. – 239 с.
7. Художня виставка "Радянська Україна". Народне декоративне мистецтво. Каталог. – Київ: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1963. – 149 с.
8. ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 148. – Арк. 45.
9. ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 274. – Арк. 6.
10. ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 347. – Арк. 10.
11. ЦДАВО України. – Ф. Р-4 988. – Оп. 1. – Спр. 441. – Арк. 2.

12. ЦДАМЛМ України. – Ф. 796. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 25.
13. Чарновський О. Фарфор // Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1969. – С. 107–119.
14. Школьна О. Київський художній фарфор ХХ ст. / О. В. Школьна. – Київ: День печати, 2011. – 400 с.: іл.
15. Ювілейна художня виставка, присвячена 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Каталог / [авт. тексту та упоряд. Є. А. Афанасьєв]. – Київ: Мистецтво, 1964. – 22 с.: іл.

REFERENCES

1. Dudenko S. I. Ukrainiskij hudozhestvennyj farfor sovetskogo perioda [Ukrainian art porcelain of soviet era]. Har'kov: Zolotyestranicy, 2008, 200 p.
2. Kiseleva L. A. Tvorchestvo O. L. Zhnikrup [Zhnikrup creativity]. Diplomnaja rabota studentki Kievskogo hudozhestvennogo instituta // Arhiv NAOMA. F. R 622, op. 3, spr. 297. 36 p.
3. Mastera ukrajnskoj farforovoj plastyky. Oksana Zhnikrup. [Masters of Ukrainian porcelain figurines]. Komplekt 30 otkrytok / Tekst L. Belous, sostavlenye O. Manshtejn. Kiev: Yntertehnologija, 2008.
4. Plastika malyh form. Farfor [Small forms plastic] (komplekt 30 otkrytok) // Sostavitel'i avtor teksta V. Shherbak. Kiev: Mystectvo, 1976.
5. Skul'ptura malyh form: pervaja vsesojuznaja vystavka [Small forms sculpture: the first All-Union Exhibition]: katalog / [Sojuz hudozhnikov SSSR]. Moskva: Sovetskij hudozhnik, 1972. 21 p.
6. Hudozhnyky Ukraїny. Encyklopedychnyj dovidnyk, vypusk pershyj [Artists of Ukraine. Encyclopedic reference book, first edition / Instytut problem suchasnoho mystectva. Kyiv: Intertekhnologija, 2006. 239 p.
7. Hudozhnja vystavka "Radjans'ka Ukraїna". Narodne dekoratyvne mystectvo [Art exhibition "Soviet Ukraine". Folk decorative art]. Katalog. Kyiv: Derzhavne vydavnyctvo obrazotvorchoho mystectva i muzychnoi' literatury URSR, 1963. 149 p.
8. CDAVOU, F. R–4 988, op. 1, spr. 148, p. 45.
9. CDAVOU, F. R–4 988, op. 1, spr. 274, p. 6.
10. CDAVOU, F. R–4 988, op. 1, spr. 347, p. 10.
11. CDAVOU, F. R–4 988, op. 1, spr. 441, p. 2.
12. CDAMLMU, F. 796, op. 2, spr. 10, p. 25.
13. Charnovs'kyj O. O. Farfor // Narysy z istorii' ukrai'ns'koho dekoratyvno-prykladnoho mystectva [Porcelain // Essays on the history of Ukrainian decorative and applied arts]. L'viv: Vydavnyctvo L'vivs'koho universytetu, 1969. pp. 107–119.
14. Shkol'na O. V. Kyi'vs'kyj hudozhnij farfor XX st. [Kiev artistic porcelain]. – Kyiv: Den' pechati, 2011. 400 p.
15. Juvilejna hudozhnja vystavka, prysvjachena 150-richchju vid dnia narodzhennia T. G. Shevchenka [Jubilee art exhibition, dedicated to the 150th anniversary of T. Shevchenko's birth]. Katalog. Kyiv: Mystectvo, 1964.

Перелік ілюстрацій

Рис. 1. Оксана Жникруп за роботою. Фото з архіву В. Щербини.

Рис. 2. Чоловічок з нігтик. БФЗ. 1954 р. НМУНДМ. Фото П. Шевчука.

Рис. 3. Дебют. КЕКХЗ. 1960 р. НМУНДМ. Фото П. Шевчука.

Рис. 4. Вишивальниця. КЕКХЗ. 1971 р. НМУНДМ. Фото П. Шевчука.

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

Рис. 4